

Erdélyi Géza köszöntése 70. születésnapja alkalmából

Főtiszteletű Püspök Urak!

Kedves Testvéreim!

**Kedves ünnepelt Püspök Uram, Tanártársam és
Kedves Barátom!**

„Az Úrnak jóvolta napjainkhoz napokat told” – mondja egyik kedves énekünk (283). Igen, a napokból hónapok, azokból meg évek lesznek, s amikor belőlük egy kerek szám összegyűlik, akkor kegyelettel megállunk, visszatekintünk a megtett évek sorára. Lehet, hogy megdöbbenve, magunkba szállva tudatosítjuk, hogy immáron mennyi is eltelt belőlük. Ilyenkor a hívő ember felállítja Isten iránti hálából a maga emlékezőskövét, mint annak idején tette volt Sámuel is Misper és Sén között, s azt Ében ha-Ézernek nevezi el, mondván: mindeddig megsegített az Úr (1 Sám. 7.12). Amikor ma egy lelkész ad Istennek hálát a megadott 70 évért, akkor – megint az előbb említett énekünk szavaival – mondja: „Bizony az Úr minket kedvellett, mert lelki adomány mellett megadta, ami nekünk kellett”. Nagy szükség volt rá – legyen ezért neki köszönet és hála!

Legyen neki hála az életért, a szeretetben, istenfélelemben minden szépre és jóra nevelő szülőkért, nagyszülőkért, testvérekért, tanítókért, tanárokkért, a szerető feleségért, gyermekekért, unokákért, szolgatársakért, gyülekezetekért, kollégákért és az oktatott diákokért. Legyen neki hála azért, hogy adott elég erőt arra, hogy a lelkészi teendők mellett 14 éven át még az Andrásyak krasznahorkai és betléri könyvtárát is feldolgoztad, közben pedig 1975-ben még a prágai Károly Egyetemen művészettörténetből másoddiplomáztál, majd 1988-ban ugyancsak Prágában a Comenius Ev. Teológiai Fakultáson doktoráltál.

Főtiszteletű Püspök Uram, Kedves Barátom!

Mára már az évek megszépítő távolába került a gyermekkori Laborc és Latorca part, az abarai templomtorony, amit csak egyedül te tudtál kővel átdobni. A százméteres

gyorsfutások egykor megtett ideje is végérvényesen az emlékek birodalmába került. Hol vannak már az abarai gyermekévek, a komáromi és prágai diákévek! Vagyon már csak emlékezetük. Az emlékezet pedig már értékelni tudja, azt, amit az ember Istentől kapott. Az Ő kegyelme adott erőt az évek megélésére. Az Ő kegyelme adott erőt a háború, a jogtalanság éveinek az elviselésére a negyvenes évek végén, a nemzeti hovatarozás és a lelkészi hivatás vállalására, ami miatt állandó hátrányos megkülönböztetés, sokszor megaláztatás volt az osztályrész. Egészen a rendszerváltozásig nehéz volt lelkészként élni, egyházunkat és népünket szolgálani. Nehéz volt és mindig nehéz magyarként élni e tájon! A lelkésznek legnehezebb közelről nézni népünk pusztulását, fogyását és főleg mássá válását. Látni azt, hogy még a mi gyermekkorunkban is virágzó gyülekezeteink a kitelepítések és az idegen eszmeiség erőszakos terjesztése következtében alig léteznek, sok helyütt immáron csak agonizálnak. Ezt nehéz egyszerű lelkészként is látni, de még nehezebb püspökként elviselni, amikor nem csak egy gyülekezet, hanem egész egyházunkért nyomja a vállat a felelősség. A legnehezebb sokat temetni és keveset keresztelni.

Isten kegyelme viszont erőnk fölött adott erőt arra, hogy el tudjuk viselni a nehézségeket, a megpróbáltatásokat, hogy tudjunk dolgozni egyházunk és népünk javára. Egyházunkért, népünkért szabadabban 1990 után lehetett valamit tenni. Akkor az első legfontosabb teendő a katasztrofális lelkészhiány enyhítése volt. Ebbe kapcsolódtál bele Te is már 1992-ben a prágai Károly Egyetem Evangélikus Teológiai Karán, ahol együtt tanítottunk.

Akkor 34 év után találkoztunk újra, újra ismerkedtünk, sőt, a žičkovi negyedben közösen béreltünk egy kétszobás lakást is. Hajnalba nyúló beszélgetésekben hánytuk-vetetük meg, elemeztük egyházunk és népünk sorsát. Mit kellene tenni ebben az új helyzetben? Hogyan kellene felrázni az alvó lelkeket, a templomtól elszokott híveket? Hogyan kellene megértetni népünkkel, hogy egyedüli reményünk Isten, akiben bízunk eleitől fogva, és a templom, ahol eleink török-tatár elől menedéket, hitvalló őseink megmaradást letek. Ahol évszázadokon át zengett az ősi ének, kötöttek házasságot eleink, kereszteltettek és konfirmáltattak gyermekeink. Hogyan kellene felszámolni a közelebbi és távolabbi múlt vétkeit? Milyenek legyenek jövőnk lelkészeink, akik majd vigasztalják hitét és önazonosságát majdnem teljesen elvesztett népünket, elmondják neki, hogy vége nyomorúságának, mert bűnei megbocsáttattak...

Sokat vitatkoztunk, de jó volt tapasztalni a hasonló hozzáállást, a közös hangot, az azonos akaratot és félelmet. Mintha az a 34 év nem is lett volna – mert a gyökerek nagyon mélyre nyúlnak, s közös talajból táplálkoznak.

Közben 1994-ben megnyílt Komáromban a Calvin János Teológiai Akadémia, amelynek alapítása püspökelődöd, dr. Mikó Jenő nevéhez fűződik, akit az Úr már lassan 3 éve magához szólított. Gyülekezeti és prágai munkánk mellett gondolkodás nélkül itt is vállaltuk az oktatást – ingyen és bérmentve 10 éven át. Miután 1996-ban zsinatunk püspöké választott, mindent megtettél, megtettünk azért, hogy a Calvin János Teológiai Akadémiát fenntartsuk, bővítsük,

Molnár János, a Selye János Egyetem Református Teológiai Karának dékánja köszönti az ünnepeltet • Gece Attila felvétele

gyarapítsuk, s akkreditált egyetemi karrá fejlesszük. Isten kegyelméből sikerült az intézetet fenntartásához legszükségesebbeket előteremteni, felépíteni és berendezni a Teológiai Könyvtárat, biztosítani az oktatókat. Ebben a munkában sokan segítettek, tanárok, lelkészek, adakozó gyülekezetek egyaránt – de azért sokan hátráltattak is, belföldön is, meg külföldön is.

A CJTA elismertetése, annak akkreditált egyetemi karrá váltása még nehezebb volt. Évekig jártuk a különböző egyetemek rektorait, akiknek jól is jött volna egy teológiai kar, intézetünket, amely tulajdonképpen egy működő kar volt, talán szívesen be is fogadták volna, ha magyarul nem oktattunk volna. Ezt a „hiányosságunkat“ viszont – Istennek legyen hála – nem tudtuk kiküszöbölni. Ebből nyilvánvaló lett az is, hogy elismertetésünk belpolitikai kérdés.

Küzdelmünkben viszont szinte naponta megtapasztaltuk Isten kegyelmét és csodálatos vezetését. A segítség mindig akkor jött, amikor arra a legnagyobb szükség volt. Amikor a legnagyobb bajban voltunk, akkor jött el a várva várt pillanat, s nagyon örültünk annak, hogy teológiánk lett a Selye János Egyetem első magiszteri, majd doktori fokozatra akkreditált kara. Karunknak ma már több mint 100 magiszteri oklevéllel rendelkező abszolvense van. Legyen ezért is Istennek hála!

Főtiszteletű Püspök Uram!

Kedves Barátom!

Én most mint dékánja e karnak, amelynek kezdettől fogva tanszékvezetője voltál és vagy, megköszönöm néked oktatóink és diákjaink nevében a Kar létrehozásához, fenntartásához és működéséhez való hozzájárulásodat.

Hetvenedik születésnapod alkalmából pedig kívánunk néked erőt, egészséget, sok örömet, boldogságot, és hogy még sok április 2-át élj meg! Kívánjuk, hogy sok örömd teljen családodban, munkádban és diákjaidban, s mondjuk mindnyáján a zsoltár szavaival: „Mégáldjon téged az Isten a Sionról kegyelmesen, ki teremtette az eget, a földet és mindenedet!“ Ámen

Molnár János

Isten éltesen, Püspök Úr!

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Kicsit patetikus leszek, de mikor legyen az ember patetikus, azaz emelkedett, ha nem akkor, mikor barátját köszönti, mikor egy, a lélek emelkedettségében, magasában, a szellem magasfeszültségében eltöltött alkotó életet ünnepel!

Azt mondom hát, kicsit megilletődve, hogy Tisztelt Püspök Úr, meg azt mondom, hogy Kedves Géza Barátom, s a kétfajta megszólítás között több mint ötven évnyi idő, az életünk, s több mint fél évszázadnyi történelem zúg, morajlik. A történelemtől nem akarok most itt beszélni, olyan volt, amilyen, tudjuk milyen, de életünk közös pontjairól, pontosabban a Te gazdag, fordulatosságról, arról az útról, amelynek során az én egykori osztálytársamból, barátomból országosan és az országhatárokon túl is ismert és tisztelt főpap lett, arról az életútról szólni a jeles évforduló, a hetvenedik születésnapod alkalmából, úgy érzem, felemelő kötelességem.

1951-ben ismerkedtünk meg, mikor Komáromban elkezdtük (és később sikeresen befejeztük) gimnáziumi tanulmányainkat. Mi akkor, néhányan, borzas világmegváltók, forradalmárok voltunk, Te befelé forduló, komoly fiatal ember voltál, mindenki tisztelt. Én, személy szerint nem tudtam, hogy papnak készülsz, de mikor megtudtam, hogy Prágában teológiát tanulsz, nem lepődtem meg különösebben. Benned már teológia nélkül is spirituális élményeket sejtett az ember. Az igazi meglepetés inkább akkor ért, mikor felnőttként, könyvkiadó-szerkesztőként *Gömör vármegye klasszicista építészet* c. komoly, súlyos monográfiád a kezembe került, s megtudtam, hogy a teológia mellett még művészettörténeti tanulmányokra is volt időd. S csodálatom irányodban, teljesítményeid irányában csak tovább nőtt, mikor kb. két évvel ezelőtt prédikációid, beszédeid és tanulmányaid gyűjteményét is kézbe vehettem, megszerkeszthettem, sajtó alá rendezhettem: meglepett érett, szépirodalmi, a reformáció nagyjain, hittudósain és szónokain csiszolódott stílusod, azok az egyház- és világtörténelmet befogó, bibliát és világirodalmat mozgó metaforáid, amelyek sok jelentős írónknak is becsületére válnának.

Egyházi, papi, főpapi tevékenységed méltatására laikusként nem vállalkozhatom, de azt látom, hogy a szakma és a közélet is magasra értékeli a munkádat, s azt hiszem, befejezőként akkor mondom a legtöbbet, ha az itt jelenlevő egykori osztálytársaid, barátaid nevében és saját nevemben is nyilvánosan megvallom, hogy büszkék vagyunk Rád.

Adjon az Isten még sok egészséges, munkás évet, és sok boldog születésnapot. Isten éltesen, Püspök Úr, Isten éltesen, Kedves Barátunk!

Tózsér Árpád

A hit az alapja a közéleti szerepvállalásnak

„Boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért...” (Mt 5,10a)

Ahogy Magyarországon, úgy a napjaink Erdélyében elkezdett megosztottság a kisebbségi magyarság körében is újból felszínre hozta a kérdést: folytathat-e közéleti tevékenységet az egyház? Vagy – ahogy egyesek sokkal pontatlanabban fogalmaznak – politizálhat-e az egyház?

Erre a kérdésre nemcsak jó vagy rossz választ lehet adni, hanem legitim vagy illegitim választ is. Ami a politikusokat illeti, részükről csak egyfajta válasz lehet legitim: az, hogy igen. A demokrácia lényege, hogy minden közösség képviselheti a közéletben értékrendjét és ebből következő értékeit. Képviselhetik a nemzetek, a kisebbségek, a szakszervezetek, a környezetvédők, de még a bélyeggyűjtők is – hát hogyan tehetnék ezt az egyházak?

Ha valaki a politikusok részéről elvitatja az egyházaknak ezt a jogát, az nem az egyházzal áll szemben, hanem a demokráciával. Lehet kiváló ember, hatalmas filozófus, remek taktikus, csak egy valami nem lehet: demokrata. Az egyházvezetőknek nincs ennyire megkötve a kezük. Részükről a válasz legitimitásának egyetlen mércéje van: az, hogy válaszuk mögött ott van-e a Szentlélek indíttatása vagy nincs. Ez olyan mérce, amely nem egzakt tudás, hanem csakis hit és lelkiismeret útján alkalmazható.

Én Erdélyi Géza püspök úrban (aki ifjúkoromtól – akkor még nem püspökként, hanem épphogy megtűrt, hitvalló felvidéki lelkészként és persze édesapám barátjaként – megtisztelt bizalmával) gyermekkorom óta olyan embert ismerem meg, aki kapcsán fel sem merül bennem, hogy lelkiismerete ne keresné minden lényeges kérdésben őszintén a Szentlélek mércéjét. Ezért egyáltalán nem közömbös számomra – az ő válasza az egyház és a közélet viszonyának kérdésére. Az a válasz, amely sok-sok állásfoglalásában, cselekedetében, igehirdetésében, de leginkább egész életében ragadható meg.

Egy lelkész életútjában, aki meghurcoltatást, üldözést, megaláztatást és akár püspökként a közösség határon inneni és túli politikai képviselőivel való ütközést is vállalta, ha valamiről az volt a meggyőződése, hogy a közösségnek szüksége van rá.

Ebből az életútból az olvasható ki, hogy a közéletiség, amelynek tétje nem a politikai hatalom megragadása, még csak nem is a népszerűség kivívása, hanem a közösség megmaradásának alapkérdései, nemcsak joga, hanem kötelessége a hívó embernek és az egyháznak. Amikor a jogot – illegitim, de valóságos módon – a politika egyes képviselői elvitatják vagy korlátozzák, a kötelesség akkor is kötelesség marad.

Nem csak magukat szocialistának vagy liberálisnak valló

Németh Zsolt, a Magyar Köztársaság Parlamentje Külügyi Bizottságának elnöke • Gecse Attila felvétele

politikusok szokták elvitatni az egyház jogát a közéletben való részvételtől. Duray Miklós egy írásában kicsit karikírozva jegyzi meg, hogy a keresztyénségnek a nemzeti többséghez tartozó tagjai hajlamosak azt mondani a nemzeti kisebbséghez tartozó hívóknak: legyen végre egységes a keresztyénség, ne legyenek köztünk nemzeti különbségek, és ennek érdekében ki-ki végezze a saját dolgát – ti imádkozzatok, mi politizálunk, mondják a kegyes nacionalisták.

Az ilyen jellegű üzenet világossá teszi: a hit a fundamentuma a nemzeti kisebbségben élő hívó közösség közéleti szerepvállalásának.

Géza bátyám, köszönjük, hogy hívó emberekként ezt tanulhatjuk meg életutadból: lelkészi és püspöki szolgálattól egyaránt. Ezt a szellemet igyekeztél átadni híveidnek és tanítványaidnak, és bizton állíthatom: nem sikertelenül. Mára van a felvidéki fiatal magyar lelkészeknek egy olyan rétege, amely képes hiteles és korszerű keresztyén választ adni a közélet kérdéseire.

Nem nagyon lehet fontosabb kívánság születésnapodra, hogy ez a szellem, amelyet Te legnagyobb eleink nyomában testesítettél meg itt, a Felvidéken, a közeli és távoli jövőben is a felvidéki református egyház vezérfonala maradjon.

Németh Zsolt

*Az ünnepeltet 2007. április 14-én köszöntötték a rimaszombati református templomban

A papi székben (balról jobbra): Ft. Erdélyi Géza, Ft. Tőkés László és Ft. Bölcskei Gusztáv • Gecse Attila felvétele

Böszörményi István 60 éves

Kedves Pista!

A lassan folydogáló képzeletbeli életfolyók között csendesen halad előre a Tiéd. Egyszerre látható és láthatatlan. Kitartó és csendes. Útját az elkötelezett munka, az elszántság kíséri. Termékeny talajt hagy, amerre elhalad.

Kevésbé értékes életfolyók sokasága zúgó sistergéssel hirdeti magáról, hogy érték – próbálkozva meg-megállítani az idő forgását. Elöntve vizükkel mások partjait, átlopózva más vizekbe, hogy onnan lopjanak erőt és áltudást, s azt sajátként hirdelve vigyék tovább. Csak önmaguknak használva azt. Zúgó vízű, hiteltelen ünnepek! Neked nem az ünnepség a fontos, nem a külsőség, nem a hivalkodás. Kimondatlan krédód az önzetlen odaadás.

A jubiláns köszöntése Losoncon • A szerző felvétele

Az életfolyók között csendesen halad előre a Tiéd. Múlt évek és évtizedek. 40, 50, 60 év. Lehetne, lenne mit ünnepelned. Tudást és szerénységet, hitet és példamutatást. De ez nem igazán a Te műfajod! Csendesen jött és múlt el a 60. születésnapod. Ha a márciusi, losonci előadásod végén nincs ott az egyszerű köszöntés, nincs egy csokor virág, nincs egy apró ajándék, akkor sokadmagammal nem is tudjuk, hogy az életfolyamod áthaladt a hatvanadikon.

A Nílus Egyiptomnak, a Te folyód Nógrádnak éltető artériája. A Nílus – öntözve és termékeny iszappal töltve meg partjait – zöldbe borítja Egyiptomot. Az elvetett magvakból gabona, termények, fák és virágok szöknek a magasba, köszönve az áldását. Az általad vetett tudásmagokból sarjadó és felnövő nógrádi embercserjék viszik magukkal az értéket. Folyód vize szerényen teríti szét az éltető erejét. A víztükör alatt hagyja az örvényeket, hogy azok ott, lent-bent tombolják ki magukat. Ritkán törnek fel, mert nem akarod, hogy feltörjenek: sejtetve hitvallásod, hogy nem az a fontos,

ami Neked fáj, hanem az az öröm, amit másoknak adhatsz. Csendesen, a háttérben, odaadással, példamutató emberi tisztességgel.

Az életfolyók között csendesen halad előre a Tiéd. A par-ton nem lobognak dicsőítő szalagok. Apró mécsesek fénye világítja meg azt. Pedagógusként, emberként és magyarként meggyújtott lángok. Megmentett néprajzi értékek, a múlt emlékei, történelem, tájházak és paraszti épületek, dokumentumok és könyvek. A Kármán család, a Szilassyak, Mocsáry Lajos és sokan mások. A losonci református gimnázium. Losonc, Fülek és a nógrádi palóc táj. Alkotva. Szóban és írásban. Előadásokon és kiállításokon. Otthon és vidéken. Elég egy kérés, elég egyetlen kérő szó.

Az életfolyók között csendesen halad előre a Tiéd. Kívá-nom, kívánjuk, hogy még sokáig, nagyon sokáig haladjon előre. Termékeny vizével, elszórt magjaival, lángra gyújtott mécseseivel adjon hitet, útmutatást mindannyiunknak. Adja meg Néked a Mindenható, hogy legyen meg hozzá az erőd, a hited és a kitartásod.

Józi
(Puntigán József)

Laudáció Kovács Magdáról a Talamon Alfonz-díj átadása alkalmából

Kedves barátaim!

Szerencsés ember, aki olyan helyre születik, ahol minden lépésen mese terem. Szerencsés, hiszen könnyedén tanulja a világ szerkezetét, működését, miközben nyitottá válik a csodára. A sors még nagyobb ajándéka, ha a gyermekkor elmúltával nem zárul be örökre a mesebirodalom fénykapuja, hiszen a világ újabb és újabb próbatételek elé állít, melyeket bizony nem könnyű kiállni biztos háttér és jó példa nélkül.

Kovács Magda szerencsés ember, hiszen szülőföldjén mesés kincset örökölt: képzeletet és valóságot egymásba játszó emberhistóriákat, háborzongató hiedelmeket, balladás balsejtelmeket, boszorkányos, sárkányos babonákat, csupa rejtelem tündértörténeteket. Velük és általuk egy különös, ritka képességet is: meghallja a természet titkos beszédét. Bármikor szóba elegyedik a virágokkal, bogarakkal, fákkal, madarakkal. És nemcsak az élőlényeket bírja szóra, hanem a tárgyak is fecsegnek, feleselnek, áradoznak, hősöködnék, panaszkodnak neki. Amikor pedig a világ hallgat, benne szólalnak meg a fontos hangok. Minden porcikájával, rendkívül érzékeny lényével folyton figyel, hogy semmit ne mulasszon el a körülötte nyüzsgő lét történéseiből. Mindig időben érkezik oda, ahol szükség van együttérzésre, odaadásra, simogató segítségre. Meghallgatja, megéri és megérti a legapróbb rezdüléseket, osztozik a parányi örö-mökben, néma fájdalomokban. Tudja, hogy semmi sem olyan fontos, mint az érzelmek vállalása, feltárása, holott a mai világ éppen azt kívánja, hogy az ember mondjon le az érzel-meiről, vagy nagyon mélyre temesse magába azokat.

Kovács Magda a mesés örökséggel, különös képességekkel együtt nagy feladatot is kapott: biztosítani kell az átjárókat az idők mélyére süllyedt harmónia és rend tündértartományára és az emberek kaotikus, rontott világa között. Ügyelnie kell arra, hogy a gonosz erők ne kerekedhessenek felül a jószágon, tisztaságon. Ám nincsenek illúziói: tudja, kiüztünk a Paradicsomból, a lét minden pillanatában valamennyien kiszolgáltatottak vagyunk, s erre finom iróniával mindig emlékeztet is. Döntéseiben bölcsességére támaszkodik. Ugyanakkor nem idegen tőle a feszültséget, bosszúságot oldó tréfa, az összekacsintás derűje sem.

Kovács Magda örökölte a mesélés képességét és felelőségét is. Felnőtt fejjel ennek tudatában indult világfelfedező útra, hogy megteremthesse a maga mesevilágát. *Fekete szél* szárnyán röppent fel tehetsége híre, szavai fehér virágszirmokként kerültek szét hét bűvös novelláján az induló nemzedék antológiájában. A kritikusok égig érő táncot jártak örömlükben, hogy végre történik valami a honi prózában. Elhalmozták dicsérettel, majd elvárásokkal állították szembe, ám Kovács Magda fittyet hányt a ritka jelentkezéseiert járó sorozatos szemrehányásoknak is. Öntörvényű alkotó, aki csak belső hívásainak enged: azt és annyit ír, amit és amennyit a kedve tartja. A mesélés öröme folytán nála a műfaji határok is feloldódnak. Két novellagyűjteménye (az *Én, a csillagbognár* és a *Gonosz asszony hagyatéka*) vala-

mint négy mesekötete (*A csodagombóc*, *A kiskígyó*, a *Titokzatos tücsökzene* és a *Topolya úr csodálatos átváltozása*) sűrű szövésű szép prózát rejt. Hiszen Kovács Magda tündelény, aki átvilágítja mélyéig önmagát, s a belső világosságból környezetére szövegein keresztül sugarat bocsát.

Szerencsés ember, aki a Csincsapatakon innen, Gömörön túl Kovács Magda varázsföldjére, mesekertjébe lép. Szerencsés, hiszen megtanulja: lehet boldogan élni a hétköznapi csodákkal, csodás hétköznappal, s a régi világ darabokra tört rendje olykor helyreállítható. Aki nem hiszi, járjon utána!

Kívánom és kérem, kedves Magda, hogy a lelkedben őrzött kincseket: a derűt, a tisztaságot, a szépséget, a szeretetet még sokáig gyarapítsd s add tovább nekünk, olvasóknak! Könnyítsd meg a szívünkre boruló sötét árnyak súlyát, babusgass, gyógyítsd meg varázserejű szavaiddal, mágikus történeteiddel, amíg a világ világ!

Figyeljék csak, kedves barátaim: Fonzi sajátosan sejtelmes mosollyal, elismerően int a Göncölszekérből. A csillagbognár teszi a dolgát: sőt remek munkát végez.

N. Tóth Anikó

*Elhangzott Diószegen, 2007. május 25-én

Kalligrafikus táj, 1968, ecset, tus